

Høringsuttalelse fra Fattignettverket Norge

Fattignettverket Norge vil med dette høringsnotatet gi sitt bidrag til Justis- og beredskapsdepartementet sin høring om nedsettelse av inndrivingskostnader (inkassogebyrer og -salærer mv.). Høringen har frist 17. april.

Fattignettverket Norge (FnN) har lenge vært engasjert i arbeidet med å lette på trykket fra inkassobransjen og vi har bidratt til høringen i Stortingets justiskomite 23. oktober 2019, og ved mange seminarer og møter. Vi arbeider også med høringsuttalelse om ny inkassolov med frist 9. juni.

FnN ser på dagens inkasso-ordning som en av de største fattigdomsfellene i Norge. Fattigdommens kjerne er pengemangel og når de fattige ikke kan betale alle sine regninger kommer inkassosakene og fører dem enda lenger ned i fattigdom. Selv en liten tue kan felle et stort lass og dersom fattigfolk først havner i fattigdomsfella så kan det ta mange år før de kommer seg opp igjen, og mange må leve livet ut i fattigdom.

Fattignettverket Norge er derfor positive til denne hastehøringen som vi oppfatter som et sosialt forsvar mot at mange vanlige folk skal havne i fattigdomsfella, uten å komme seg ut av den igjen. Korona-krisen har ført til stor og brå arbeidsledighet for mange, og de som er permitterte går også vesentlig ned i lønn. I tillegg må de vente på at dagpenger under permittering skal innvilges og utbetales. Det er mange som ikke vil klare å betale alle regningene sine og det er mange inkassoselskaper som står klare til å høste fruktene av sosial elendighet og økonomiske kriser. Vi støtter derfor ideen om å sette ned inndrivingskostnadene som et midlertidig tiltak i dagens situasjon, men vi har noen ideer om at det går an å strekke seg litt lenger enn det forslaget som nå er lagt fram.

FnN treffer gjennom sine medlemsorganisasjoner mange som sliter med inkassosaker. Dette gjelder alt fra de som har havnet i uføre på grunn av at de har levd under fattigdomsgrensen, til de som blir møtt med en uoverkommelig gjeld etter endt soning. For mange av de som havner i uføret ender det med en akselererende gjeld der de til slutt ikke engang klarer å betjene rentene, og de havner i en situasjon der det ikke finnes noen utvei.

Ublue renter og gebyrer gjør at relativt små lånebeløp tatt opp for å løse en akutt krise vokser seg til mangedoblet størrelse på relativt kort tid. Da blir det svært vanskelig å komme ut av uføret. Heldigvis har det vært gjort en innsats for å bli kvitt de mest useriøse inkassoaktørene, og flere selskaper og deres nettverk har blitt borte. Myndighetene har tatt grep for å forhindre at verstingene i bransjen får fortsette som før, men også det som er å regne som seriøse aktører er et problem for de svakeste økonomiske gruppene. For rentene og salærene som de tar er lovlige, uten at det betyr at de er rettferdige og står i forhold til gjelden som skal betjenes.

Dette er blant de permanente fattigdomsfellene, og det å ta fatt på den problemstillingen er mer enn å bare behandle symptomer på fattigdom. Det er faktisk blant de grunnleggende årsakene til fattigdom i mange tilfeller. Å lette gjeldsbyrden vil i ofte føre til en positiv utvikling i livet på mer enn den økonomiske siden, og for mange vil det også være starten på veien ut av livet i fattigdom.

Folk betaler allerede for mye i inkassogebyrer, og korona-situasjonen gjør det vanskeligere for mange å få endene til å møtes. Derfor setter vi pris på forslagene om lavere inkassogebyrer og -salærer. Det er særlig de mindre kravene vi ønsker at det skal gjøres noe med siden 75 % av alle inkassokrav er under kr 2500. I det forslaget ligger det slik vi ser det flere tiltak som vil kunne lette byrden for samfunnets mest utsatte, og kanskje spesielt familier som lever på eller under fattigdomsgrensen.

Forslaget som justisdepartement la frem i dag vil føre til store endringer i inkassobransjen. Men dette kan være riktig helsebot for en bransje som har vokst seg stor og svært profitabel med den norske inkassoloven i lomma.

Vi tror ikke tapet for bransjen vil bli så stor som to milliarder kroner på gjennomføringen av dette forslaget. Det er god nok økonomi i bransjen i land som vi liker å sammenligne oss med, som Sverige og Finland, der gebyrer og salærer ligger på brøkdeler av det som den norske loven tillater. Gjeldende regler gir salærer som langt overstiger de faktiske kostnadene inkassoforetakene har ved inndrivning av småkrav. Regjering og Storting må ordne opp i dette i mye større grad enn de midlertidige krisetiltakene som i dag kan gjøres innen nåværende forskrifter og retningslinjer. Departementet må i den neste omgangen foreslå større kutt i gebyrene ved egeninkasso enn dette forslagets halvering av gebyrene for purring, inkassovarsel og betalingsoppfordring.

Det må også gjøres store endringer iblant annet tvangsfullbyrdsloven, forsinkelsesrenteloven, rettsgebyrloven, gjeldsordningsloven og loven om foreldelse av fordringer. Vi må også få endringer i Statens Innkrevingsentral, som ofte er verstingen i klassen. Store aktører som Oslo Boligbygg må også reguleres bedre i forhold til sin inkassopraksis.

Fattignettverket Norge vet at det er flere hundretusen mennesker som sliter med høy gjeld i Norge fra før og vi jobber politisk med flere aktører, blant annet Forbrukerrådet, for å dempe fattigdomspresset fra inkassobransjen. Vi ønsker å revidere flest mulig av disse ordningene raskt for å kunne hjelpe også de menneskene som nå havner i stor gjeld på grunn av koronakrisen.

Fattignettverket Norge ber derfor Justis- og beredskapsdepartementet om å følge opp følgende krav i Regjeringen:

- **Halvere inkassosatsen fra 700 til 350 (Inkassoforskriftens 1-1).**
- **Fjerne regel om at salæret doubles etter 43 dager (Inkassoforskriftens 2-3).**
- **Redusere avdragssalæret til kr 1 350 (Inkassoforskriftens 2-4).**
- **Redusere skrivesalæret fra 1 R til 0.25 R (Tvistelovens 6-13 d).**
- **Redusere beløp for utleggsbegjæring for namsmannen fra 1.7 R til 0.5 R (Lov om rettsgebyr §14).**
- **Kun mulighet for vanlig forsinkelsesrente ved å fjerne åpningen for at kreditor kan kreve den avtalte renten i stedet for forsinkelsesrente (Forsinkelsesrenteloven § 3 andre ledd).**

Fattignettverket Norge ønsker en finsk eller svensk salærmodell hvor inkassokostandene er så lave at inkassobransjen må ta seg betalt fra sine kreditorer. Dette vil skjerpe kredittgivingen og redusere antallet inkassosaker kraftig, noe vi ser fra svensk statistikk over inkassosaker. Bare slik kan denne saken bli et bidrag i fattigdomsbekjempelsen.

Med hilsen
Fattignettverket Norge
Per Magnus Øgård
Styreleder